

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statliga exportgarantier

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 juni 2012 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statliga exportgarantier (RP 68/2012 rd) till ekonomiutskottet för behandling.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Kari Parkkonen, arbets- och näringsministeriet

- chef för juridiska ärenden Heidi Dahlqvist, Finnvera Abp
- verkställande direktör Ossi Piispanen, BAFO cc Oy
- finansdirektör Petri Castrén, Nokia Siemens Networks Ab
- vice verkställande direktör Jyrki Heinimaa, STX Finland Ab
- expert Tommi Toivola, Finlands Näringsliv rf.

Dessutom har ett skriftligt utlåtande lämnats av — finansministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att statens specialfinansieringsbolag Finnvera Abp:s risktagning ska ökas i exportgarantiverksamheten. Lagen om statliga exportgarantier föreslås bli ändrad så att exportgaranti ska kunna beviljas på viktiga näringspolitiska eller konkurrenskraftsrelaterade grunder i fall där den kommersiella risk som sammanhänger med exporten eller investeringar i utlandet är så stor att exportgaranti inte kan beviljas utifrån normal riskprövning. Dessutom föreslås det att den högsta ansvarsgränsen för exportgarantier i samband med specialrisktagning ska höjas från nuvarande 1 000

miljoner euro till 2 500 miljoner euro. Samtidigt föreslås det att ansvarsbestämmelserna i lagen om statliga exportgarantier förtydligas så att specialfinansieringsbolagets ledning handlar under straffrättsligt tjänsteansvar och att skadeståndsansvaret för deras del bestäms enligt skadeståndslagen.

Möjligheterna för statens specialfinansieringsbolag att skydda sig mot förlustrisk som kan uppstå vid exportgarantiverksamhet föreslås också bli förtydligade.

Lagen avses träda i kraft i slutet av 2012.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet anser ändringarna vara motiverade. Syftet är att bevilja vissa projekt ett särskilt exportstöd. Projekten ska anses vara exceptionellt viktiga för Finland konkurrensmässigt och i näringspolitiskt hänseende. Med ändringen är det främst bara de allra största exportprojekten som får stöd. Följaktligen vill ekonomiutskottet understryka att också exportansträngningarna i små och medelstora företag bör stödjas på lika villkor. Utskottet föreslår därför att statsrådet utreder hur exportgarantisystemet för små och medelstora företag fungerar och vad som behöver ses över. I utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att våra konkurrenter har mer konkurrenskraftiga exportgarantier än vi. I fortsättningen kan det vara lämpligt att göra en analytisk jämförelse av exportgarantisystemen i Europa och utifrån den se om och var Finland behöver se över sitt system. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande kommentarer.

Risiktagning och omvärld. I takt med att företagsverksamheten har internationaliserats kraftigt har företagets omvärld förändrats mycket de senaste åren. Det har blivit lättare att få bättre och mer tillförlitlig information om företag i andra länder. Dessutom har instrumenten och metoderna för riskbedömning utvecklats avsevärt. Dessa faktorer samverkar och därför är merparten av de subventionerade riskerna kommersiella risker. Garantierna för specialrisktagning baserad på landsrisker har minskat kraftigt. I internationella avtal är målet att exportgarantierna ska vara självbärande på sikt och det ger utrymme för betydande flexibilitet i de nationella besluten, vilket är viktigt, framhåller utskottet. Dagens praxis att bedöma lönsamheten i ett perspektiv om tio till tjugo år har emellertid visat sig vara för kortsiktigt. Parametern kunde alltså med fördel genomlysas kritiskt när författningarna om exportgarantierna fortsatt bereds.

Det är ytterst ovanligt att risker tas av tungt vägande närings- eller konkurrenspolitiska skäl, och därför bör projekten ses som specialfall utan

att lagen om statliga exportgarantier för den skull helt och hållet anpassas till den typen av särskilda situationer. I dessa risktagningsfall är det befogat att besluten fattas av statsrådet, precis som regeringen föreslår i propositionen. Den risktagningsprocess som beskrivs i propositionen är enligt utskottets uppfattning effektiv och den innefattar tillräckligt omfattande bakgrundsberedning för beslutsfattandet.

Ansvarsfrågor. Att behandla och administrera exportgarantier är offentliga förvaltningsuppgifter på det sätt som 124 § i grundlagen avser. Mot den bakgrunden är det motiverat att reglerna för ansvarsfrågorna är utformade så att det är fullständigt klart vilken rättslig ställning de personer har som administrerar frågorna. Regeringen föreslår att bestämmelserna om straffrättsligt ansvar ska tillämpas på personalen och ledningen vid Finnvera, när de handlägger frågor enligt lagen om statliga exportgarantier. Dessutom preciseras lagen med att bestämmelser om skadestånd i dessa fall finns i skadeståndslagen. Det gällande läget ändras inte i praktiken, utan ändringen innebär bara att rådande praxis skrivs in i lag.

Skyddsarrangemang. Finlands export är mycket koncentrerad till vissa branscher. Det i sin tur accentuerar riskkoncentrationen i branscherna och regeringen föreslår därför att skyddsarrangemang också ska kunna vidtas för garantier som inte hänför sig till export enligt lagen om statliga exportgarantier. Utskottet ställer sig bakom ändringen eftersom den tillåter ett mer omfattande skydd av riskkoncentrationer.

Bemyndigande att utfärda förordning. Genom förordning av statsrådet ska det kunna utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningar och förfaranden för beslut av arbets- och näringsministeriet. Vidare säger regeringen att det är svårt att i förväg säga vilka näringspolitiska frågor som spelar in vid besluten eftersom bedömningen görs från fall till fall. Med hänsyn till att lag-

ändringen gäller så få fall och projekten är så olika anser ekonomiutskottet den föreslagna lagtekniska lösningen vara lämplig.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 16 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivers /sv
Teuvo Hakkarainen /saf
James Hirvisaari /saf
Harri Jaskari /saml
Johanna Karimäki /gröna

Pia Kauma /saml
Jukka Kärnä /sd
Paula Lehtomäki /cent
Jari Myllykoski /vänst
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.